

Soldattorpet vid Långängskrogen - J.P. Johanssons bostad 1873

J. P. Johansson som rallare

I detta nummer dessutom

Inbjudan till invigning av J.P.Johansson Museet

Ordföranden har ordet

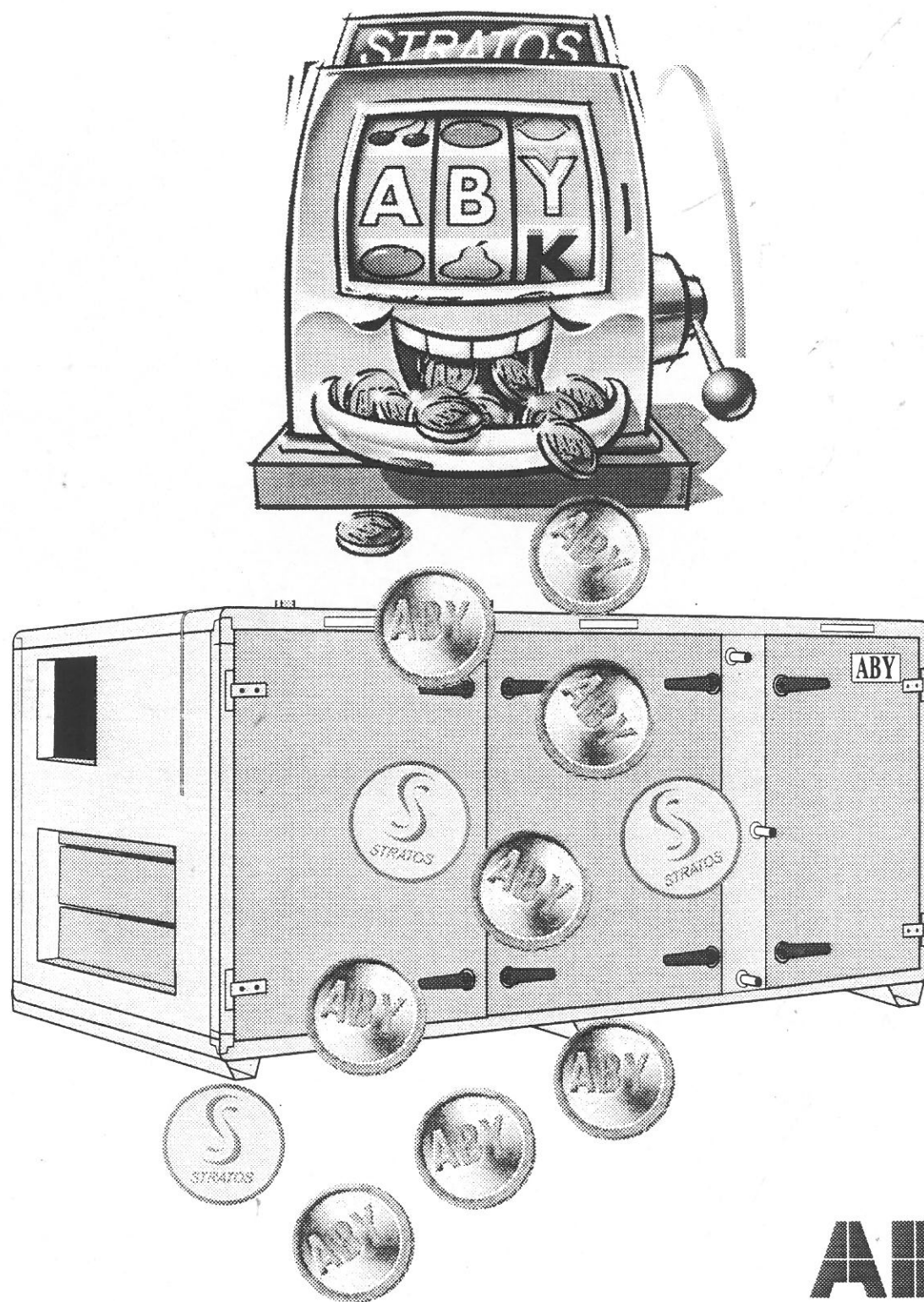
Kallelse till årsmöte

m m m m

Vårt nya luftbehandlingsaggregat ABY

är en verklig Jackpot för alla Fastighetsägare, Installatörer och Konsulter genom sina höga verkningsgrader på ingående komponenter, låga tryckfall och den täta storleksserien som ger optimala valmöjligheter.

Nya ABY har en utförlig dokumentation med datavalsprogram tekniska anvisningar och kataloger. Aggregatet kan levereras komplett med el-, styr- och reglerutrustning.

ABB

Ordföranden har ordet

Årsmöte 1994

Var vänlig uppmärksamma kallelsen till årsmötet lördagen den 16 april. Den finns på sidan 4.

Du behöver inte klippa ur vare sig kallelsen eller förslaget på dagordning - Du får nya då Du kommit till mötet. Som Du ser har vi ett mycket intressant program i anslutning till årsmötet. Hjärtligt välkommen!

Invigning av J.P. Johansson Muséet

I Enköping arrangerar kommunen en Kulturvecka mellan 30 maj - 6 juni. Som ett delprogram i Kulturveckan kommer vi att inviga J.P. Johansson Museet. Då ännu bara dagen är bestämd för invigningen, och inte tidpunkten, får alla medlemmar en personlig inbjudan senare. Men, för säkerhets skull, reservera redan nu lördagen den 4 juni för deltagande i invigningen och tag gärna med vänner och bekanta, då arrangemanget är öppet för allmänheten.

På förra årsmötet utlyste vi en tävling om vilket namn utställningen skall ha. Vid bedömning av de inkomna förslagen tyckte styrelsen att inte något passade riktigt bra. Två tävlande hade föreslagit "J.P. Johansson Museet", men vi tyckte då att uttrycket "museum" var något för pretentiöst i vårt fall. Därför har vi hittills använt namnet J.P. Johansson-utställningen.

Nu har det emellertid visat sig att vi kan uppfylla de krav som gäller för att få kalla utställningen "museum". För detta krävs bland annat att den är permanent, föremålen diarieförda enligt vissa regler samt att den är tillgänglig för allmänheten. Gösta Jonsson, som är ledare för uppbyggnaden av museet, bedömer att vi kan uppfylla dessa krav.

Med de nya förutsättningarna som utgångspunkt har styrelsen ännu en gång gått igenom namnförslagen och beslutat att utställningen skall heta J.P. Johansson Museet. Det namnförslaget hade två deltagare lämnat in, vilket innebär att vi delar ut två priser. Vinnare är Ylva och Harald Stenberg i Enköping.

Ett stort grattis till Er båda!

Priserna delas ut på årsmötet.

Givetvis är både Ylva och Harald medlemmar i Sällskapet.

Harald Stenberg som med sin hustru Ylva var framgångsrika deltagare i tävlingen om bästa namnförslag på utställningen om J.P. Johansson.

Ett händelserikt år

Vå största händelse 1994 blir givetvis invigningen av muséet. Vad vi känner till är J.P. Johansson den enda svenska uppfinnare som har ett eget Sällskap, egen tidning och snart ett museum. Vi hoppas bli framgångsrika vad gäller förslag om namnändring på Gustav Adolfs Plan till J.P. Johanssons Park. Dessutom skall vi arbeta för att få uppföra ett minnesmärke över J.P. Johansson med placering i parken.

Ett av våra långsiktiga mål är att en dag få avtäckta en staty över J.P. Johansson på den plats, Gustav Adolfs Plan, där han började sin verksamhet här i Enköping år 1886.

Extranummer av J.P. Bladet

Det här ordinarie numret har vi givit ut tidigare än planerat. Det beror på att vi efter invigningen av muséet skall ge ut ett extranummer av medlems-tidningen. Det kommer i huvudsak att innehålla reportage från årsmötet och invigningen av muséet, men också en hel del annat.

Kritik mot ordföranden

En medlem har riktat skarp kritik mot ordföranden. Han ansåg att medlemsvården är undermålig och begärde utträde ur Sällskapet med omedelbar verkan. Som ordförande är det givetvis jag som har ansvaret för både organisationen och verksamheten. Då jag tar kritiken på allvar och tycker det är viktigt att jag får förklara fakta i ärendet, har jag av redaktörerna tilldelats utrymme för detta. Se sidan 12.

Olika former för medlemsskap

Enligt stadgarna är Sällskapet öppet för alla som sympatiserar med vår verksamhet. I linje med detta är såväl privatpersoner som företag välkomna som medlemmar. Årsavgiften bestäms på årsmöte och har sedan Sällskapet bildades varit 100 kr för privatpersoner och 300 kr för företag. Företagsmedlemmar får för sin årsavgift en annons i liggande A5-format införd i J.P.-BLADET. Ständig medlem blir man genom att betala in ett engångsbelopp om 10 gånger årsavgiften. **Nya medlemmar är välkomna!**

Hans E Söder

Ordförande

Till Medlemmarna!

Kallelse till årsmöte och inbjudan om deltagande i arrangemang i anslutning till mötet.

Du kallas till Sällskapets årsmöte vid Sandvik Bahco i Enköping lördagen den 16 april 1994 (Ingång genom verkstadsporten).

Klockan Program

- 17.00 Samling. Servering av kaffe och drinkar till självkostnadspris. Försäljning av lotter. Rolf Nyström demonstrerar unika exemplar ut sin skiftnyckelsamling. Tipstävling. Musikunderhållning av en trio.
- 18.00 Årsmöte. Se förslag till dagordning på nästa sida.
- 18.30 Musikunderhållning. Lotteridragning. Utdelning av priser.
- 18.45 Rundvandring i skiftnyckelverkstaden och besök i J.P. Johansson Museet som är under uppförande.
I hörsalen ser vi ett reportage om vårt museum som sänts i ABC-nytt samt en video om Sandvik Saws and Tools.
- 19.45 Återsamling i matsalen.
- 20.00- Supé serveras som buffé med följande innehåll:
Rökt lax med stenbitsromsås, fyllda ägg (rökt skinka och majonnäs), räksallad, smör, bröd och ost.
Rökt hjortstek, potatisgratäng, sallad, rönnbärsgelé.
Drink och vin eller vatten/lättöl.
Kaffe och kaka

Kostnad

Supéavgift 175 kronor. I övrigt ingen deltagaravgift.

Anmälan om deltagande

Endast supégäster behöver anmäla sitt deltagande senast tisdagen den 5 april på telefon 017 - 227 07, dagtid.

Tag med vänner och bekanta! **Hjärtligt välkomna!**

Styrelsen

Årsmöte

Lördagen den 16 april 1994

Förslag till dagordning

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av sekreterare för mötet
4. Fastställande av dagordning
5. Förteckning över närvarande medlemmar
6. Val av två justeringsmän för årsmötets protokoll
7. Fråga om kallelse behörigen skett
8. Fråga om mötetes beslutsmässighet
9. Uppläsning av protokoll från föregående årsmöte
10. Styrelsens årsredovisning
11. Revisorns berättelse
12. Fråga om fastställande av resultat- och balansräkning
13. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
14. Förslag till utgift- och inkomststat samt årsavgift för nya räkenskapsåret
15. Val av A) styrelseordförande B) övriga styrelseledamöter C) suppleanter
16. Val av A) revisorer B) suppleant
17. Val av ledamöter i valberedningen varav en sammankallande
18. Förslag om stadgeändring
19. Övriga ärenden
20. Mötets avslutande

Medlemsförteckning

J.P. JOHANSSON-Sällskapet

- 1 Hans E. Söder, Västerås
- 2 Brita Hammar, Stockholm
- 3 Märta Östring, Stockholm
- 4 Ulla Granström, Huskvarna
- 5 Johan Granström, Taberg
- 6 Lars-Åke Kempe, Vårgårda
- 7 Ernst Ekroth, Enköping
- 8 Anniken Karell-Håkansson, Östersund
- 9 Lillemor Sjölin, Storvreta
- 10 Lars Sjölin, Storvreta
- 11 Ivar Karlsson, Enköping
- 12 Hjalmar Hedbom, Enköping
- 13 Thomas Drakengren, Gävle
- 14 Harald Stenberg, Enköping
- 16 Stig Ragnvald Hjorth, Stockholm
- 17 Conny Jansson, Enköping
- 18 Stig Lundh, Enköping
- 19 Folke Möller, Enköping
- 20 Bengt Brunosson, Enköping
- 21 Björn Lundin, Enköping
- 22 Rune Mehlqvist, Täby
- 23 Leif Skirgård, Enköping
- 24 Björn Juhlin, Enköping
- 25 Per Jonsson, Västerås
- 26 Leonard Mattsson, Vårgårda
- 27 Anton Thörngren, Enköping
- 28 Torsten Enberg, Enköping
- 29 Helge Enberg, Enköping
- 30 Ragnar Wilkesson, Enköping
- 31 Kajsa Gäfert, Jönköping
- 32 Bo Gäfert, Jönköping
- 33 Marthe Brynge, Gränna
- 34 Arne Björkman, Munkfors
- 35 Gunnar Lundblad, Enköping
- 36 Bengt Stubbe, Västerås
- 37 Gun Ekroth-Lundberg, Stockholm
- 38 Sören Rotander, Enköping
- 39 Birgit Jansson, Valskog
- 40 Bertil Olsson, Johanneshov
- 41 Lars Eklund, Enköping
- 42 Rolf Nyström, Strängnäs
- 43 Anders Brynge, Jönköping
- 44 Ingemar Helguson, Västerås
- 45 C. Bengt Ohlin, Strängnäs
- 46 Nils Olov Södergran, Enköping
- 47 Bengt Carlsson, Enköping
- 48 Karl-Erik Axelsson, Enköping
- 49 Lennart Karlsson, Enköping
- 50 Olle Barkås, Enköping
- 51 Gösta Söderberg, Ludvika
- 52 Roland Bjurling, Enköping
- 53 Rune Hardenborg, Enköping
- 54 Anne-Mari Ahlgren, Enköping
- 55 Harry Alnevi, Enköping
- 56 K-H Lindeqvist, Enköping
- 57 E. O. Gunnar Strand, Enköping
- 58 Bertil Ekblom, Enköping
- 59 Olof Björkman, Gävle
- 60 Pia Pettersson, Kista
- 61 Sven Pettersson, Kista
- 62 Gunn Medin, Nacka
- 63 Ingegärd Angsebo, Enköping
- 64 Arthur Carlsson, Enköping
- 66 Erik Johansson, Enköping
- 67 Elon Karlsson, Enköping
- 68 Ellinor Bäckström, Enköping
- 69 Bror Svedberg, Enköping
- 70 Ingemar Tranelid, Enköping
- 71 Evert Bostedt, Enköping
- 72 Sven Olof Engwall, Enköping
- 73 Håkan Palm, Enköping
- 74 Stig Munter, Enköping
- 75 Gustav Svensson, Enköping
- 76 Hans Lindström, Enköping
- 77 Karin Oestreicher, Enköping
- 78 Klaus Oestreicher, Enköping
- 79 Karl-Axel Lundin, Enköping
- 80 Ulf Andersson, Enskede
- 81 Evert Kjellén, Grillby
- 82 Björn Ekgren, Enköping
- 83 Ivan Söderberg, Enköping
- 84 Arne Westerlund, Spånga
- 85 Karl-Erik Bengtsson, Vällingby
- 86 Lennart Westlund, Västerås
- 87 Örjan Granström, Bromma
- 88 Leif Lövdal, Enköping
- 89 Walter Ahl, Skutskär
- 90 Ingrid Ahl, Skutskär
- 91 Tore Attelid, Stockholm
- 92 Bengt G. Andersson, Västerås

93	Stig Svensson, Storå	142	Erik Ekervärn, Märsta
94	Roine Wik, Tranås	143	Harry Bertilsson, Enköping
95	Sven Carlsson, Tranås	144	Erik von Post, Västerås
96	Sten Löfgren, Enköping	145	Bengt Gålmander, Märsta
97	Ulo Raidla, Huddinge	146	Anders Carlström, Enköping
98	Göran Dahlgren, Filipstad	147	Lars-Erik Eklund, Västerås
99	Bengt Ekblom, Haninge	148	Karl-Axel Gustavsson, Enköping
100	Lennart Mårtensson, Enköping	149	Liss Ohlsson, Västerås
101	Maria Brynge, Lund	150	Anita Forsberg-Eriksson, Enköping
102	Margareta Eklund, Enköping	151	Peter Ånäs, Täby
103	Carl-Axel Adbring, Enköping	152	Fredrik Ånäs, Täby
104	Bengt Wahlberg, Enköping	153	Bjarne Zetterholm, Stockholm
105	Richard Hallgren, Västerås	154	Gurli Blomberg, Enköping
106	Curt Akej, Grillby	155	Gösta Johanson, Enköping
107	Sven Roos, Enköping	156	Kersti Leijon, Enköping
108	John-William Edberg, Bo Saltsjö-Duvnäs	157	Lisbeth Zajadinov, Hägersten
109	Inger Ekberg, Vagnhärad	158	Britta Hammar, Täby
110	Thore Floderus, Enköping	159	Margareta Svanberg, Östervåla
111	Maud Ljung, Skärholmen	160	Annie-Marie Pettersson, Enköping
112	Claes Claesgård, Enköping	161	Bengt Eriksson, Salbohed
113	Eva & Hans Eggestrand, Kungsbacka	162	Nisse Lennvall, Enköping
114	Sonja Thermé, Lidingö	163	Carl-Otto Beckman, Enköping
115	Ulla Ehn, Bromma	164	Alf Hoffsten, Västerås
116	Arne Hedström, Virsbo	165	Curt Eriksson, Enköping
117	Jan-Erik Thörnblom, Enköping	166	Arne Frisé, Enköping
118	Åke Aspengren, Västerhaninge	167	Barbro Bagge, Västerås
119	Rune Nasenius, Sala	168	Jacob Bagge, Västerås
120	Torsten Roberg, Enköping	169	Jan Hardenborg, Enköping
121	Rune Medin, Jönköping	170	Hans Svensson, Uppsala
122	Torsten Johansson, Västerås	171	Francisco Gonzales, Enköping
123	Katarina Wiklander, Västerås	172	Björn Möller, Enköping
124	Marianne Lindbom, Möklinta	174	Leif Ohlsson, Fjärdhundra
125	Eivor Wretling, Karlskoga	175	Holger Dalestig, Västerås
126	Elisabet Brynge, Lindesberg	176	Lars Ström, Enköping
127	Jarl Forsheden, Täby	177	Kjell Löfgren, Enköping
128	Axel Lundh, Enköping	178	Marianne Löfgren, Enköping
129	Bertil Weinborn, Strängnäs	179	Lena Åhlin, Enköping
130	Yngve Andersson, Sollentuna	180	Gunnar Johansson, Enköping
131	Rolf Wester, Stockholm	181	Bertil Nyberg, Enköping
132	Raymond Eriksson, Märsta	182	Sven-Erik Pihl, Enköping
133	Ivar Sandhill, Enköping	183	Gösta Steen, Enköping
134	Erling Danielsson, Västerås	184	Hans Keijser, Västerås
135	Leif-Åke Wiström, Enköping	185	Bengt Björkman, Enköping
136	Bengt Lavén, Enköping	186	Carl Hagman, Sundsvall
137	Bernt Wallinder, Västerås	187	Sune Röö, Enköping
138	Lennart Ekevärn, Östersund	188	Sven Fernström, Västerås
139	Bernt Steén, Enköping	189	Sven-Olof Ulfvin, Sandviken
140	Ylva Stenberg, Enköping		
141	Folke Duhs, Enebyberg		

Forts. nästa sida

- 190 Sven Eklund, Fagersta
- 191 Elsaly Björkman, Enköping
- 192 Lennart Höglund, Enköping
- 193 Mats Sjödin, Denver, USA
- 194 Lars Lindegren, Enköping
- 195 Gunnar Fernström, Enköping
- 196 Lars Kalson, Enköping
- 197 Inge Johansson, Enköping
- 198 Henrik Lavén, Enköping
- 199 Thyra Bäse, Enköping
- 200 Anna-Britta Berwik, Enköping
- 201 Göran Persson, Lidköping
- 202 Inge Lindgren, Uppsala

Följande nya medlemmar hälsas välkomna i Sällskapet

- 203 Anders Ekman, Enköping
- 204 Birger Thunblom, Ljungby
- 205 Jan Carlborg, Djursholm
- 206 Lennart Örndahl, Grillby
- 207 Ulla Ljungberg, Enköping
- 208 Corten Björklund, Kristianstad
- 209 Tore Zangelin, Västerås
- 210 Jan Berg, Västerås
- 211 Carl-Eskil Hoffsten, Enköping
- 212 Eva Hållén, Enköping
- 213 Alvar Ehlin, Enköping
- 214 Brita Engdahl, Stockholm
- 215 Arne Hedin, Enköping
- 216 Kjell Hansson, Enköping
- 217 Per-Olov Agelind, Uppsala
- 218 Tore Lindblom, Enköping
- 219 Einar Lindblom, Enköping
- 220 Heimer Hermansson, Enköping
- 221 Rune Karlström, Enköping
- 222 Nils Segerström, Enköping
- 223 Bernt Berglund, Enköping
- 224 Anders Arenroth, Uppsala
- 225 Eskil Sjödin, Enköping
- 226 Tage Andersson, Enköping
- 227 Gösta Sandén, Enköping
- 228 Ulla-Britta Logelius, Västerås
- 229 Thore Johansson, Enköping
- 230 Ronny Eriksson, Enköping

Företagsmedlemmar

- Nr 1 AB Sandvik Bahco, Enköping
- Nr 2 L. A. Groth & Co AB, Stockholm
- Nr 3 L. P. Sten & Son AB, Enköping
- Nr 4 ABB Ventilation Products AB,
Division Stratos, Enköping
- Nr 5 Lindbergs Biltjänst AB, Enköping
- Nr 6 Fläkt Svenska Installation Ost AB,
Enköping
- Nr 7 Crenna Plåt AB, Enköping
- Nr 8 Nordh's Måleri, Enköping
- Nr 9 Essef Service, Enköping
- Nr 10 Nya Glasmästeriet AB, Enköping

Sällskapets sponsorer

Hitills har uppförandet av J. P. Johansson Muséet sponsrats av följande företag:

ABB Ventilation Products AB, Division Stratos

Ackes Färgcenter

Banverket

Enköpings-Posten

Gustavberg Vårgårda Aramatur

Nordbanken

Nya Glasmästeriet AB

Sandvik Bahco

Sparbanken i Enköping

L P Sten & Son

Svea Lantmän

BILRUTAN BYTER VI!

Byt vindrutan hos oss och Du får nya

TORKARBLAD (värde 200:-)

utan extra kostnad, av kvalitetsmärket

Auktoriserad bilglasmästare

Aktuellt just NU!

Markiser – Persienner – Växthus

Flaggstänger – Fönster – Dörrar – Uterum

till förmånliga priser!!

NYA GLAS
mästeriet ab

Torggatan 15 (intill Domus) Enköping

Tel. 0171-240 00, 244 00

J. P. Johansson som rallare

Den första stora industrialiseringsvågen, i Sverige inträffade i början av 1870-talet och kännetecknades av en mycket krafatig expansion särskilt inom sågverksindustrin och järnhanteringen. Järnvägarnas tillkomst i Sverige inföll under industrialiseringens inledande skede och utgjorde en grundläggande förutsättning för dess genombrott och snabba utveckling.

Som en följd av den inträdande högkonjunkturen vid 1870-talets början samt statens kraftiga stöd till byggande av enskilda järnvägar vidtog ett intensivt enskilt järnvägsbyggande. Även öppnades ett flertal statsbanedelar för trafik vid denna tid. Statens järnvägsbyggande hade emellertid påbörjats redan den 30 april 1855 och fortskridit så långt att västra stambanesträckan Göteborg – Jonsered öppnades för trafik den 1 december 1856.

Jonsered ligger bara 9,6 mil från J.P. Johanssons födelseplats Vårgårda och 11 dagar efter öppningsdagen skulle han fylla 3 år. Förmodligen var lille Johan Petter inte medveten om den betydelsefulla händelsen i grannskapet.

Kraftfull ledare för statens järnvägsbyggande var före detta översten vid flottans mekaniska kår, Nils Ericson 1802-1870). Redan på 1820-30-talet hade Nils Ericsons yngre bror, John Ericsson (1803-1889), haft stora framgångar i England som uppfinnare och konstruktör. Där blev han mest känd som upphovsman till en ångspruta, propeller och lokomotivet Novelty. Med loket deltog han i världens första lokomotivtävling på linjen Manchester - Liverpool år 1829. Senare flyttade John Ericsson till Amerika. Där gjorde han sig känd som konstruktör av bland annat krigsfartyget Monitor, som på ett avgörande sätt deltog i amerikanska inbördeskriget på 1860-talet. Han konstruerade också en varmluftsmaskin som tillverkades i stora serier och som bland annat användes till att pumpa upp vatten i skyskraporna på Manhattan.

Inför det okända

I januari 1873, nyligen fyllda 19 år, lämnade J.P. Johansson, eller som han kallades i hembygden "Stöppa-Johan", Vårgårda och den trygghet som familjen gav honom. Med en säck kläder under armen och en mindre summa pengar på fickan åkte han med mycket stor sannolikhet med tåg från Vårgårda till Stenstorp. Då resan företogs var det 11 år sedan västra stambanan invigdes i sin helhet.

I Stenstorp har vi tyvärr, tillfälligt får vi hoppas, tappat spåret på hur han därifrån företog resan till Motala. Den luckan i hans resa ber jag att få återkomma till i nästa nummer.

Väl framme i Motala sökte han sig till det pågående järnvägsbygget mellan Hallsberg och Mjölby. Att han valde att bli järnvägsarbetare framför att exempelvis söka sig till Motala Mekaniska Verkstad, som bildades redan 1822, berodde kanske på att han hade läst om den först invigda statsbanedelen inte långt från hemorten och lockats av tekniken bakom det nya revolutionerande transportmedlet. Säkert hade han också sett tågen komma och gå på Vårgårda järnvägsstation och även kunnat iakttä dem från sin arbetsplats på kultorfabriken. Det är också troligt att han läst om John Ericssons till en början mycket framgångsrika deltagande i världens första lokomotivtävling och uppvisningen på Rainhill station. Vid det tillfället sköt John Ericssons lokomotiv Novelty som en pil förbi Stephenssons Rocket. Tyvärr råkade Novelty ut för en maskinskada sista tävlingsdagen och John Ericsson tvingades bryta tävlingen, som slutligen vanns av Rocket. Dessa intressanta och på den tiden mycket omtalade händelser bidrog med stor sannolikhet till att J.P. Johansson sökte sig till järnvägen.

Tiden som rallare

Som rallare var J.P. Johansson med om grusning av linjen mellan Hallsberg och Mjölby. Det var norrmän i arbetslaget och de gav honom smeknamnet "lappgutt". Han kallades så för att hans uppgift var att ställa upp vågskivan efter sektioneringen. Efter drygt ett halvår lämnade han norrmännen, järnvägsbygget och Motala. Han hade varit med i slutfasen av arbetet. Invigningen förättades den 13 december 1873 av konung Oskar II.

J.P. Johansson åkte till Västmanland för att delta i järnvägsbygget mellan Västserås och Kolbäck, som utfördes av Stockholm Westerås Bergslagens Jernveg (SWB). Johan Petter arbetade med efterjustering vid Långängskrogen, som ligger mitt emellan Västerås och Dingtuna.

Forts. nästa sida.

Ett livsavgörande möte

J.P. Johansson fick inackordering hos soldaten Carl-Erik Wickholm Ytterholm och dennes familj. Soldattorpet Ytterhälla, rusthåll 112, låg endast på 700 meters avstånd från arbetsplatsen på järnvägen. Familjen bestod även av tre barn, varav en son, Johan Erik Wickholm, som var årsbarn med J.P. Johansson. Johan Erik hade fått sin tekniska utbildning på Munktells Mek. Werkstads Aktie Bolag i Eskilstuna, men var vid den här tiden maskinarbetare i Stockholm.

På första sidan ser Du en bild av soldattorpet Ytterhälla vid Långängskrogn. Där bodde J.P. Johansson tillsammans med soldatfamiljen då han var rallare på järnvägslinjen mellan Västerås och Kolbäck. Förstugan är tillbyggd och fanns inte på hans tid. Fotot från 1960-talet är ur Tore Zangelins samling.

"Soldattorpet" idag. Taket har byggts om och sänkts en stockhöjd. Förstugukvisten, som fanns på J.P. Johanssons tid, har ersatts med förstuga samt fasaden renoverats.

Foto: Hans E. Söder 1993.

I en intervju som journalisten Carl Mangård vid VLT gjorde med J.P. Johansson 1929 sade han: "När John Erik var hemma på besök hos föräldrarna i soldattorpet träffade även jag honom. Då jag visade några lås och en spolmaskin som jag lagat, utbrast han: 'Ni hör inte hit, Ni är mekaniker. Res till Munktells, jag ska skriva en rekommendation.'" Uppmärksamma att på den tiden sade inte ens jämnåriga personer "du" till varandra."

J.P. Johansson fick sin rekommendation, slutade som rallare vid SWB och reste till Eskilstuna. Detta inträffade hösten 1873 och järnvägen öppnades för trafik 1875, vilket innebar att han fick företa resan till Eskilstuna med häst och vagn.

Familjen Zangelin är sedan många år ägare av "Soldattorpet". Tore har berättat att han en gång hittade en gammal rallarhatt på vinden. Den var redan då gammal, och i så dåligt skick att den vid minsta beröring föll sönder. **Kanske hade den hatten en gång tillhört J.P. Johansson?**

Jag tackar Tore och Maria Zangelin för deras välvilliga medverkan vid reportaget.

Hans E Söder

93	Stig Svensson, Storå	142	Erik Ekervärn, Märsta
94	Roine Wik, Tranås	143	Harry Bertilsson, Enköping
95	Sven Carlsson, Tranås	144	Erik von Post, Västerås
96	Sten Löfgren, Enköping	145	Bengt Gålmander, Märsta
97	Ulo Raidla, Huddinge	146	Anders Carlström, Enköping
98	Göran Dahlgren, Filipstad	147	Lars-Erik Eklund, Västerås
99	Bengt Ekblom, Haninge	148	Karl-Axel Gustavsson, Enköping
100	Lennart Mårtensson, Enköping	149	Liss Ohlsson, Västerås
101	Maria Brynge, Lund	150	Anita Forsberg-Eriksson, Enköping
102	Margareta Eklund, Enköping	151	Peter Ånäs, Täby
103	Carl-Axel Adbring, Enköping	152	Fredrik Ånäs, Täby
104	Bengt Wahlberg, Enköping	153	Bjarne Zetterholm, Stockholm
105	Richard Hallgren, Västerås	154	Gurli Blomberg, Enköping
106	Curt Akej, Grillby	155	Gösta Johanson, Enköping
107	Sven Roos, Enköping	156	Kersti Leijon, Enköping
108	John-William Edberg, Bo Saltsjö-Duvnäs	157	Lisbeth Zajadinov, Hägersten
109	Inger Ekberg, Vagnhärad	158	Britta Hammar, Täby
110	Thore Floderus, Enköping	159	Margareta Svanberg, Östervåla
111	Maud Ljung, Skärholmen	160	Annie-Marie Pettersson, Enköping
112	Claes Claesgård, Enköping	161	Bengt Eriksson, Salbohed
113	Eva & Hans Eggestrand, Kungsbacka	162	Nisse Lennvall, Enköping
114	Sonja Thermé, Lidingö	163	Carl-Otto Beckman, Enköping
115	Ulla Ehn, Bromma	164	Alf Hoffsten, Västerås
116	Arne Hedström, Virsbo	165	Curt Eriksson, Enköping
117	Jan-Erik Thörnblom, Enköping	166	Arne Frisén, Enköping
118	Åke Aspengren, Västerhaninge	167	Barbro Bagge, Västerås
119	Rune Nasenius, Sala	168	Jacob Bagge, Västerås
120	Torsten Roberg, Enköping	169	Jan Hardenborg, Enköping
121	Rune Medin, Jönköping	170	Hans Svensson, Uppsala
122	Torsten Johansson, Västerås	171	Francisco Gonzales, Enköping
123	Katarina Wiklander, Västerås	172	Björn Möller, Enköping
124	Marianne Lindbom, Möklinta	174	Leif Ohlsson, Fjärdhundra
125	Eivor Wretling, Karlskoga	175	Holger Dalestig, Västerås
126	Elisabet Brynge, Lindesberg	176	Lars Ström, Enköping
127	Jarl Forsheden, Täby	177	Kjell Löfgren, Enköping
128	Axel Lundh, Enköping	178	Marianne Löfgren, Enköping
129	Bertil Weinborn, Strängnäs	179	Lena Åhlin, Enköping
130	Yngve Andersson, Sollentuna	180	Gunnar Johansson, Enköping
131	Rolf Wester, Stockholm	181	Bertil Nyberg, Enköping
132	Raymond Eriksson, Märsta	182	Sven-Erik Pihl, Enköping
133	Ivar Sandhill, Enköping	183	Gösta Steen, Enköping
134	Erling Danielsson, Västerås	184	Hans Keijser, Västerås
135	Leif-Åke Wiström, Enköping	185	Bengt Björkman, Enköping
136	Bengt Lavén, Enköping	186	Carl Hagman, Sundsvall
137	Bernt Wallinder, Västerås	187	Sune Röör, Enköping
138	Lennart Ekevärn, Östersund	188	Sven Fernström, Västerås
139	Bernt Steén, Enköping	189	Sven-Olof Ulfvin, Sandviken
140	Ylva Stenberg, Enköping		
141	Folke Duhs, Enebyberg		

- 190 Sven Eklund, Fagersta
- 191 Elsaly Björkman, Enköping
- 192 Lennart Höglund, Enköping
- 193 Mats Sjödin, Denver, USA
- 194 Lars Lindegren, Enköping
- 195 Gunnar Fernström, Enköping
- 196 Lars Kalson, Enköping
- 197 Inge Johansson, Enköping
- 198 Henrik Lavén, Enköping
- 199 Thyra Bäse, Enköping
- 200 Anna-Britta Berwik, Enköping
- 201 Göran Persson, Lidköping
- 202 Inge Lindgren, Uppsala

Följande nya medlemmar hälsas välkomna i Sällskapet

- 203 Anders Ekman, Enköping
- 204 Birger Thunblom, Ljungby
- 205 Jan Carlborg, Djursholm
- 206 Lennart Örndahl, Grillby
- 207 Ulla Ljungberg, Enköping
- 208 Corten Björklund, Kristianstad
- 209 Tore Zangelin, Västerås
- 210 Jan Berg, Västerås
- 211 Carl-Eskil Hoffsten, Enköping
- 212 Eva Hållén, Enköping
- 213 Alvar Ehlin, Enköping
- 214 Brita Engdahl, Stockholm
- 215 Arne Hedin, Enköping
- 216 Kjell Hansson, Enköping
- 217 Per-Olov Agelind, Uppsala
- 218 Tore Lindblom, Enköping
- 219 Einar Lindblom, Enköping
- 220 Heimer Hermansson, Enköping
- 221 Rune Karlström, Enköping
- 222 Nils Segerström, Enköping
- 223 Bernt Berglund, Enköping
- 224 Anders Arenroth, Uppsala
- 225 Eskil Sjödin, Enköping
- 226 Tage Andersson, Enköping
- 227 Gösta Sandén, Enköping
- 228 Ulla-Britta Logelius, Västerås
- 229 Thore Johansson, Enköping
- 230 Ronny Eriksson, Enköping

Företagsmedlemmar

- Nr 1 AB Sandvik Bahco, Enköping
- Nr 2 L. A. Groth & Co AB, Stockholm
- Nr 3 L. P. Sten & Son AB, Enköping
- Nr 4 ABB Ventilation Products AB,
Division Stratos, Enköping
- Nr 5 Lindbergs Biltjänst AB, Enköping
- Nr 6 Fläkt Svenska Installation Ost AB,
Enköping
- Nr 7 Crenna Plåt AB, Enköping
- Nr 8 Nordh's Måleri, Enköping
- Nr 9 Essef Service, Enköping
- Nr 10 Nya Glasmästeriet AB, Enköping

Sällskapets sponsorer

Hitills har uppförandet av J. P. Johansson Muséet
sponsrats av följande företag:

ABB Ventilation Products AB, Division Stratos

Ackes Färgcenter

Banverket

Enköpings-Posten

Gustavberg Vårgårda Aramatur

Nordbanken

Nya Glasmästeriet AB

Sandvik Bahco

Sparbanken i Enköping

L P Sten & Son

Svea Lantmän

BILRUTAN BYTER VI!

Byt vindrutan hos oss och Du får nya

TORKARBLAD (värde 200:-)

utan extra kostnad, av kvalitetsmärket

Auktoriserad bilglasmästare

Aktuellt just NU!

Markiser – Persienner – Växthus

Flaggstänger – Fönster – Dörrar – Uterum

till förmånliga priser!!

NYA GLAS
mästeriet ab

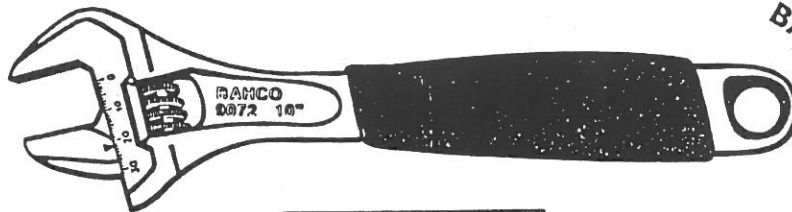
Torggatan 15 (intill Domus) Enköping

Tel. 0171-240 00, 244 00

Tore och Maria Zangelin framför ingången till "Soldattorpet". Där passerade J.P. Johansson många gånger på väg till och från arbetet på järnvägen. Det var också där det historiska mötet mellan Johan Petter Johansson och soldatsonen Johan Erik Wickholm ägde rum hösten 1873.
Foto: Hans E Söder 1993

Klart svärmor skall ha en skiftnyckel!

BAHCO ERGO 9072

SANDVIK
Bahco

AB Sandvik Bahco. 745 82 Enköping.
Tel. 0171 - 227 00. Fax 0171 - 32237.

Kritik mot ordföranden

Det låg mycket planering och arbete bakom förra numret av medlemstidningen. Då jag hade korrekturläst det första provexemplaret och framfört förslag till några mindre ändringar kändes det mycket bra. Redaktörerna och jag var nöjda med innehållet i största allmänhet och med presentationen av J.P. Johanssons första patenterade uppfinning i synnerhet.

Den hade "kittlat" oss länge och nu hade det tillfälle äntligen kommit, då vi i J.P.-BLADET kunde delge medlemmarna resultatet av vårt forskningsarbete. Vi var också helt säkra på att Lars-Åke Kempes artikel rubricerad "Johan Petter Johansson i Vårgårda" skulle intressera många läsare. På styrelsemöte den 10 augusti togs beslut om att tidningen skulle framställas i 600 exemplar och vara färdig för distribution senast den 22 november.

I vår ambition att göra J.P.-BLADET så innehållsrikt och läsvärt som möjligt förbisåg vi tyvärr vikten på postförsändelsen. Då vi gjorde kontrollvägning upptäckte vi att den vägde 115 gram, vilket innebar att försändelsen inte kunde sändas med Posten som B Föreningsbrev. Det skulle ha kostat 2 kr och 40 öre. Nu måste det i stället bli som B-post med en portokostnad om 9 kr och 50 öre. Med våra drygt 400 försändelser skulle den totala kostnaden bli ca 4 000 kronor, vilket vi ansåg vara mer än vår ekonomi tillät. För att nedbringa kostnaden beslutade vi att själva dela ut breven i Enköping och Västerås. Då jag bor i Västerås åtog jag mig att per bil svara för utdelningen i min hemstad och Annie-Marie Pettersson i Enköping.

Innan Annie-Marie hade hunnit avsluta utdelningen inträffade två sjukdomsfall i telefonväxeln på Sandvik Bahco, varvid hon tillfälligt fick arbeta i växeln och avbröt distributionsarbetet ett antal dagar. För att undvika ytterligare försening av den återstående breven medverkade "Ola" Södergran med utdelning av dessa. Det sista J.P.-BLADET delade han ut den 11 december.

Redan på förmiddagen måndagen den 13 december ringde en medlem och klagade på den försenade distributionen. Han var mycket arg och ansåg att medlemsvården var under all kritik. Han anmälde utträde ur Sällskapet med omedelbar verkan och ville genast strykas ur medlemsregistret.

Jag beklagade förseningen och förklarade våra problem med den "överviktiga" försändelsen samt våra ansträngningar att lösa problemet utan att medlemmarna skulle drabbas negativt. Han ville inte godta förklaringarna och upprepade sitt missnöje och beslutet om utträde ur Sällskapet.

Jag tar naturligtvis kritiken på allvar då jag som ordförande är ansvarig för verksamheten. Vis av skadan har vi redan vidtagit åtgärder för att undvika ett upprepande. Exempelvis kommer vi i fortsättningen att begränsa antalet sidor i J.P.-BLADET, så att försändelsens vikt inte överstiger 100 gram. Kritiken mot medlemsvården har diskuterats i styrelsen för att se på vilket sätt vi kan bli bättre.

Vår medlemstidning förmedlar inte rykande färsk nyheter som förlorat i aktualitet redan dagen efter utgivningen. Många av våra artiklar handlar i stället om händelser som inträffade för mer än 100 år sedan. Vi uppskattar givetvis att medlemmarna saknar tidningen då den blivit försenad, men trots stora ansträngningar drabbades några av förseningen förra gången. Vad som hade nyhetsvärde var inbjudan till arrangemanget i Enköpings Museum med anledning av 140-årsdagen av J.P. Johanssons födelse. Å andra sidan var det en stor annons om den händelsen införd i Enköpings-Posten både den 10 och 11 december.

Vår ambition är givetvis att det skall löna sig att vara medlem, och att medlemmarna före alla andra skall få information om aktiviteter med mera.

Men, Sällskapet har en liten organisation och alla arbetar idéellt. Inte ens en stor, dyrbar och professionell organisation ger några garantier. Detta belyses bäst av att samma dag som medlemmen ringde och klagade på försenad medlemstidning, drabbades 20 000 flygpassagerare av ett dygns försening beroende på flygkonflikt. J.P.-BLADET's försening sedd i det perspektivet och med mina förklaringar om orsaken därtill, hoppas jag på förståelse för vårt problem.

Hans E Söder

Gynna våra annonsörer

Alla beslut fattas lokalt!

Lokal bank, lokalt självstyre!

I snart 159 år har Sparbanken i Enköping varit verksam i våra bygder. Många beslut har tagits till gagn för kunderna men givetvis också för hela bygden.

Gemensamt för alla beslut är att de tagits på hemmaplan!

Vi i Sparbanken i Enköping ser det som en styrka att fortsätta att vara lokal bank med tillgång till central kompetens. Vi vill fortsätta ge en bra lokal service nära Dig som kund!

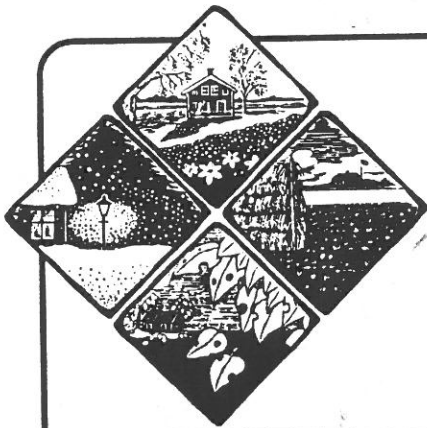
Hoppas att även Du som kund känner som vi.

SPARBANKEN

Sparbanken i Enköping

Välkommen till Din lokala Sparbank!

*Välkommen till
din bästa affär...
året om!*

Villa • Trädgård • Häst • Smådjur • Jord • Skog • Jakt • Fritid

Vi har öppet:

Månd- Fred kl 7-18

Lördag kl 9-13

Svea

Butik

Här finns vi:

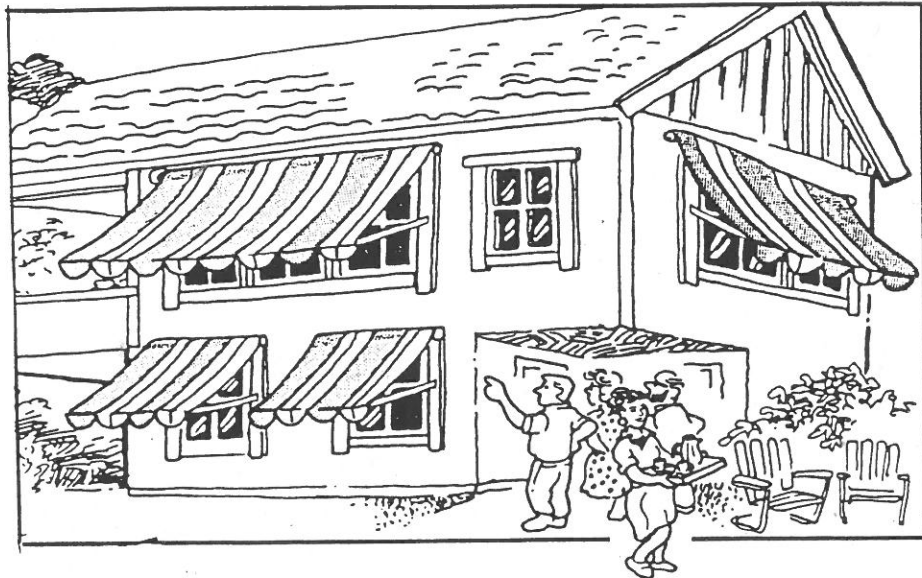
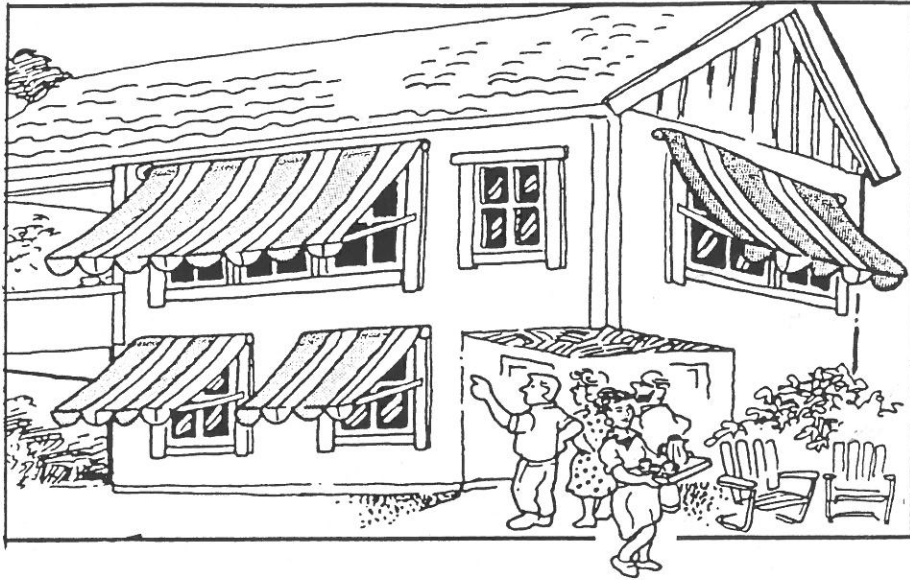
ENKÖPING, Linbanegatan 12, Tel. 0171-265 41

FINN 5 FEL!

Två priser delas ut. De två först öppnade rätta lösningarna belönas med var sitt pris.
Ringa in de 5 felen på den nedre bilden och sänd in svaret märkt "Finn 5 fel" senast den 31 juni 1994.

Adressen är: J. P. Johansson-sällskapet, 745 82 ENKÖPING.

Dragningen kommer att förättas av Sällskapets revisorer.

Namn:

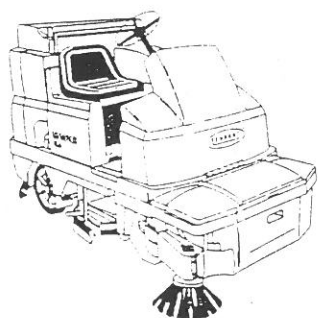
Adress:

Postadress:

Gynna våra annonsörer

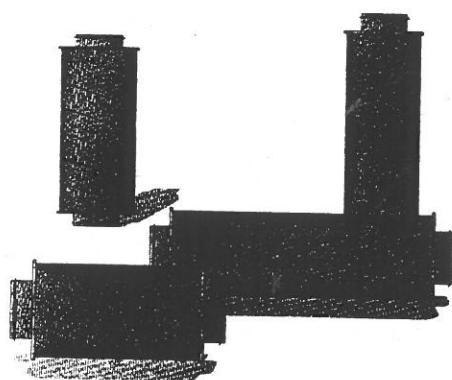
TENNANT

Marknadens bredaste
sortiment av städmaskiner!

TENNAB MASKIN AB, Box 272, 745 02 ENKÖPING

Tel. 0171-790 85, Fax. 0171-794 85

Ljuddämpare CLD

CREENNA

Plåt AB

Telefon: 0171 - 401 30

**Smidig
Husqvarna-
nyhet!**

Husqvarna 36 är en ny motorsåg för villaägare och sommatorpare. Det är en lättskött och smidig såg med centrifugalrening och smal sågkropp som ger bästa ergonomi. Den har samma säkerhetsutrustning som proffsen kräver.

Gräsklippare Gräsrojäare
Röjsågar Jordfräsar
Vertikalskärare
Egen verkstad

Husqvarna
SKOG&TRÄDGÅRD

Efterlysning 1

Vi behöver hjälp med lottförsäljning i lotterioskiosken vid Domus-varuhuset i Enköping. Vi är inbokade där för försäljning den 25 - 30 april, 26 - 30 september och 1 oktober 1994.

Var vänlig ring till Harald Stenberg, som är lotteriansvarig, på telefon 0171-321 11, 0171-352 48 (telefonsvarare som tar emot meddelanden) eller klubblokalen 0171 - 227 07.

Styrelsen

Efterlysning 2

Sällskapet skall vid olika tillfällen sälja lotter, slipsnålar, kort, värva nya medlemmar med mera. Det är planerat att äga rum på Stora torget på lördagar i vår vid Kulturveckan den 30 maj till den 6 juni 1994.

För detta behöver vi medverka av flera medlemmar. Om du är intresserad av att delta är du välkommen att kontakta oss på telefon 0171-227 07 (dagtid).

Styrelsen

JP-REBUSEN

Rätt svar och vinnare

Revisorerna i Sällskapet, Rune Hardenborg och Ernst Ekroth har utfört dragning i Gurli Blombergs kluriga ordgåta.

Endast 7 stycken hade lyckats lösa rebusen.

Rätt svar är:

Här får du ett julklappstips. Köp en skiftnyckelhållare till en slips

Vi på redaktionen instämmer också i Gurlis uppmaning.

Följande två stycken vinnare har dragits och kommer att kontaktas.

1. Lennart Örndahl, Ekolsunds Tegelbruk, 740 81 GRILLBY
2. Catarina Wiklander, Kopparbergsvägen 22A, 722 13 VÄSTERÅS

Gynna våra annonsörer

KYL & TVÄTT specialisten

SERVICE MED GARANTI PÅ ER...
KYL • FRYS • TVÄTT • DISK • SPIS • MIKROUGN

Specialist på: ASEA Bosch Cylinda
Elektro Helios Electrolux Husqvarna PHILIPS
HOOVER SIEMENS TPO ZANUSSI

Tullg. 7 B (nedfarten) Enköping tel. 0171-391 50
Fax 0171-387 87, Mobiltele 010-290 04 72

Gynna våra annonsörer

ANLITA FACKMANNEN!

• Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

Etablerad 1956

391 42
336 02

Skälby, 3740 ENKÖPING

Futura Fond

Tillväxt i både nedgång och uppgång

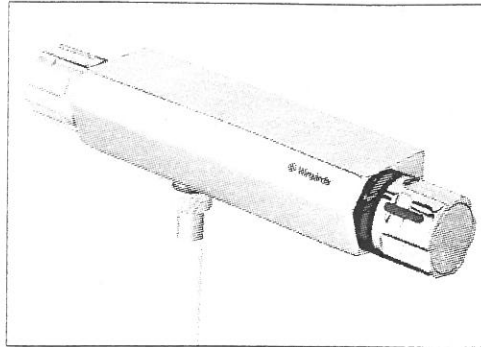

NORDBANKEN

Kungsgatan 23. ENKÖPING. Tel 290 00

Gynna våra annonsörer

DUSCHA LUGNT!

Termostatblandaren har barnsäker skållningsspärr.
Modern, stilren design. Bred nog som extra hylla.
För dusch eller badkar/dusch. Krom eller vit.

VÅRGÅRDA

GUSTAVSBERG VÅRGÅRDA AB, 447 81 VÅRGÅRDA, TEL 0322-268 00, FAX 0322-268 01

Banverket
underhåller
och bygger
för en miljö-
vänlig, ener-
gismål och
säker järn-
vägstrafik i
Sverige.

Banverket

Västerås Bandistriktskontor
Sigurdsgatan 7
721 30 VÄSTERÅS
Telefon: 021 - 10 20 00
Telefax: 021 - 10 20 05

Banverket

Produktionsenhet
Herrgården 1
745 41 ENKÖPING
Telefon: 0171 - 320 70
Telefax: 021 - 10 20 49

Gynna våra annonsörer

**stans BYGGTRYGG
FACKHANDLARE**
Spjällgatan 29. Enköping 0171-330 70

STENS

TRÄ-JÄRN-BYGG-GOLV

**Makita Slagbormmaskin
M802**

Urkopplingsbart slag - högeffektiv
slagmekanism - steglös - reversering

(1.525:-) Just NU **995:-**

**Makita Cirkelsåg
M500**

(1.695:-) Just NU **1.060:-**

Greppvänlig design - inkopplingspärr
- enkel och stabil inställning - hårdmetallklinga standard

**Makita Skruv/Bormaskin
M014W**

Steglös - omkastbar rotationsriktning
- elektrisk motorbroms - vattenpass
- överbelastningsskydd

(2.237:-) Just NU **1.470:-**

Sladdlös!

Gynna våra annonsörer

 **Essef
Service**

0171-225 50

VENTILATION • VÄRME • KYLA • EL • AVTALSERVICE
ENERGIBESPARING • REPARATION • RESERVDELAR

Entreprenör - Luftbehandling
För ett bra inomhusklimat

ABB Fläkt Öst

ABB

Lindbergs
BILTJÄNST AB

BILVERKSTAD FÖR ALLA MÄRKEN
BIL-EL • BILPLÅT • BILRESERVDELAR

DATORISERAD HJULINSTÄLLNING

AUKTORISERAD FÖR:

 HONDA **CITROËN**

FIAT *Alfa Romeo*

SPECIALIST PÅ

MAZDA TOYOTA

☎ 337 73, 337 74

FAX 0171-309 68

Munksundstorg 4, 745 36 ENKÖPING

Gynna våra annonsörer

**Medlemmar i Sällskapet
och andra kunder
önskas trevlig sommar!**

**Taxén & Stenbergs Eftr.
Herrfrisering**

**Kungsgatan 25, Enköping
Telefon 0171 - 306 64**

Båtfärger

VC 17 Giffri
VC 19 Ostkustkvalitet } **NETTOPRIS 198:-**
Övriga båtfärger 20 %

Landoras Uteolja, 4 l NETTOPRIS 96:-

Landoras Oljefärg, vit, 10 l NETTOPRIS 499:-

GLASFIBERVÄV 2:a sortering

Finstruktur	Nettopris	4:90 m ²
Grovstruktur	Nettopris	7:90 m ²
Lågstruktur	Nettopris	9:90 m ²
Fiskben	Nettopris	12:90 m ²

**Ackes
FÄRGCENTER**

RÅDMANSGATAN 6 ENKÖPING ☎ 0171 - 206 75

Största utställningen om JP Johansson tar nu form

- Vår utställning om J.P. Johansson kommer inte att bli någon blek kopia av någon annan utställning om J. P. Johansson, den kommer att bli världsunik, säger J. P. Johansson-sällskapets ordförande Hans E Söder med eftertryck.

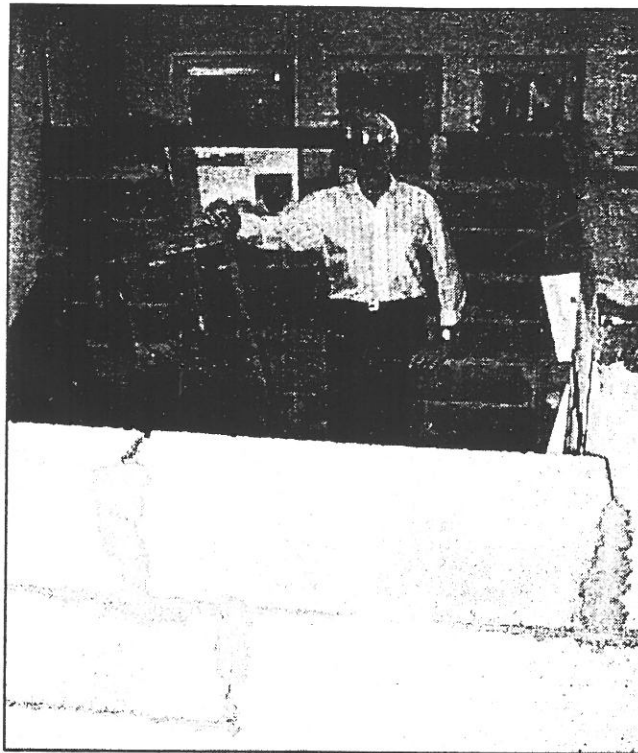
En av Enköpings mest framgångsrika och driftiga män genom tiderna var uppfinnaren och industrimannen Johan Petter Johansson (1853-1943). Med uppfinningar som skiftnyckeln och rörtången nådde han världsrjkte; uppfinningar som än idag miljontals används flitigt så gott som världen över.

J. P. Johansson föddes i Vårgårda i Västergötland, han var äldst av sex syskon och föräldrarna var torpare. Vid 19 års ålder for han till Motala där han började arbeta som rallare. Strax samma år lämnade han dock Motala för att börja arbeta med järnvägslinjen Västerås-Kolbäck, som ingick i Stockholm-Vesterås-Bergslagens-Jernveg (SWB). Här hyrde han in sig hos en soldat Ytterholm.

Vändpunkt

- Det blev en vändpunkt i J. P. Johanssons liv, menar Hans E Söder. Han hjälpte nämligen soldat-hustrun med en del tekniska reparationer och när sedan soldatsonen kom hem och J. P. visade honom de reparationsarbeten han utfört så sade soldatsonen: "Ni är mekaniker, ni hör inte hemma här, jag skall skriva ett rekommendationsbrev".

Vad sonen åsyftade var ett rekommendationsbrev till Munktells i Eskilstuna, brevet ledde så småningom fram till en anställning vid Munktells (1874) och därmed hade ödet bäddat för vad som komma skulle.

Klar i vår. Hans E Söder hoppas att utställningen ska vara klar under 1994.

Under tiden på Munktells skule J. P. Johansson konstruera sin första patenterade uppfinning. En smörjkopp för ångcylindrar vilken han överlät på Munktells. Denna uppfinning har tidigare inte varit känd för allmänheten men J. P. Johansson-sällskapet har nu lyckats hitta patentbrev och beskrivningar av uppfinningen. I senaste numret av J. P-bladet - J. P. Johansson-sällskapets medlemstidning - presenteras allt material som gjorts tillgängligt.

Smörjkopp

- Smörjkoppen var J. P. Johanssons allra första patent, säger Hans E Söder, vi hittade handlingarna på riksarkivet i Stockholm och de

har aldrig varit offentliga förut.

J. P. Johansson-sällskapet hoppas också på att få fram en smörjkopp till den utställning som just nu är under uppförande. Utställningen är en del i ett omfattande arbete om och kring J. P. Johansson och dennes historia.

J. P. Johansson-sällskapet har alltsedan starten 1992 vuxit ut och har numer över 200 medlemmar.

Utställning om unik uppfinnare

Just nu jobbar ett utställningsteam med en ny utställning om Enköpingsbon och uppfinnaren J. P. Johansson, mannen som uppfann skiftnyckeln och grundade en storindustri.

Under nästa år ska utställningen vara klar. Den ska bli i världsklass lovar arrangörerna.

SIDAN 6

lemmar, både privatpersoner och företag. Sällskapet bedriver forskning, organiserar och uppför den permanenta J. P. Johansson utställningen i SandvikBahcos lokaler i Enköping. Medlemstidningen med artiklar om J. P. Johansson och aktiviteter i föreningens regi utkommer två gånger per år. Då och då håller man också föredrag om J. P. Johansson.

Mycket jobb

- Det är mycket arbete, intygar Hans E Söder, vi forskar om J. P. Johansson på bred front och det är ett omfattande arbete. Till arbetet med utställningen har vi som tur är fyra ALU-anställda som arbetar heltid med den, annars skulle det ta flera år att få den klar.

Utställningen beräknas klar någon gång under sensvåren 1994 och på den kommer sällskapet att ställa samtlig materiel och dokumentation av och om J. P. Johansson till allmänhetens beskådande. Men innan dess förbereder sig föreningen för att fira 140-årsdagen av J. P. Johanssons födelse den 12 december i år. Det kommer att ske på Enköpings museum och dagen till ära kommer europas främste skiftnyckelsamlare Rolf Nyström att infinna sig.

Text och foto:

JONAS LERSTEN

Till våren ska allt vara klart, säger Hans E Söder.

Urklipp om Sällskapet

Alla tiders skiftnycklar

ENKÖPING (EP)

J.P.Johansson-sällskapet vill att Gustaf Adolfs plan ska byta namn till J.P.Johanssons park.

Kanske kommer parken att döpas om i framtiden, men innan dess får sällskapet nöja sig med annat.

Som skiftnyckelsutställningen på Enköpings museum, till exempel.

I går, den 12 december, var den exakt 140 år sedan Johan Petter Johansson föddes.

För att fira uppfinnaren och mannen som la grunden till det industrialiserade Enköping arrangerar J.P. Johansson-sällskapet en utställning på Enköpings museum.

Där finns Hans E.Söder från sällskapet, en levande uppslagsbok i ämnet J.P. Johansson och dennes uppfinningar.

Började samla

Men där finns även Rolf Nyström från Strängnäs.

Han samlar på skiftnycklar och andra ställbara verktyg för ådragnings- och muttrar.

— Det började när jag köpte en veteranbil, en Chevrolet -58 och skulle samla reservdelar, berättar han.

I takt med att han hittade gamla bildelar, fann han även gamla verktyg. Dessutom hade hans pappa också börjat samla verktyg.

— Det blev en fix idé. Jag började jaga runt efter skiftnycklar med minst antal rörliga delar. En vanlig Bahco nyckel består av fem delar, berättar Nyström som avslöjar att

det faktiskt finns en ställbar nyckel med bara två rörliga delar.

Från hela världen

Med tiden har Nyströms samlings svält. Nu har han en samling hemma med cirka 500 ställbara verktyg.

Och temat på skiftnycklar går tydligen att variera i det oändliga. Bara i den del av sin samling som han visar upp på Enköpings museum finns flera olika typer av skiftnycklar från hela världen.

Han har forskat om skiftnycklar i 20 år och i en stor pärm har han kopior av flera olika patentbrev. Bland annat det äldsta svenska patentet från 1858. Det var byggmästaren O.G. Malm från Norrland som fått patent på sin version av skiftnyckeln.

Men den är långt från världens första. En av alla de skiftnycklar Nyström visar upp är från 1840, gjord i England.

— England låg ungefär 30 år före Sverige i industrialiseringen, vilket gjorde att de konstruerade skiftnycklar långt tidigare än J.P. Johanssons första, säger Nyström.

Duktig affärsman

Johanssons första patent på en ställbar mutterådragare kom 1891, dessförinnan hade han fått patent på rörtången 1888.

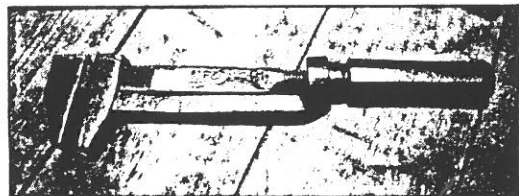
Men frågan är, varför blev det hans skiftnycklar som slog igenom?

— Jag tror det till stor del beror på att B.A. Hjort var en mycket duktig affärsman, med många goda kontakter. Det var han som lyckades få J.P.s skiftnycklar sålda, spekulerar Rolf Nyström.

Jörgen Jonasson

Rolf Nyström och en del av hans samling av skiftnycklar. Han har forskat i skiftnycklar i 20 år och har ungefär 500 olika nycklar i sin samling. Foto: Anders Johansson

En skiftnyckel med obestämbar ålder. — Jag tror den är tillverkad före 1840. Kanske kom den till Sverige med någon engelsk maskin, säger Rolf Nyström

ENKÖPINGS-POSTEN 1993-12-15

J.P. Johansson-sällskapet med dess ordförande Hans E. Söder är duktiga att hålla igång. Nytt intressant medlemsblad nu ute, och visst skall vi väl döpa om Gustaf Adolfs plan till J.P. Johanssons park som Sällskapet vill. Då blir säkert fler än dess 200 medlemmar glada. Och Hans E. Kan han heta Hans Erik?

Var in och tittade i den gamla verkstaden nere i hamnen för några dagar sedan. Imponerande yta. Äldsta delen av verkstaden är kulturhistoriskt mycket värdefull. Då bör man inte göra det som vi annars är högutbildade på i denna stad. Riva. Men vad skall göras med verkstaden?

— Museum, säger Håkan Wall, som har fler idéer i månaden än jag haft i hela mitt liv. Kan de som äger verkstaden och Kommunen komma överens? Troligen inte. Så det kanske blir grävskopa ändå.

RAPPORT
ENKÖPING:
Hasse Eson

Urklipp om Sällskapet

2

EP Fredagen den 17 december 1993

POLITIK & DEBATT

VAR FINNS DAGENS UPPFINNARE?

Att Enköping har J P Johansson att tacka för mycket är knappast någon överdrift.

Johansson var en driftig man med vyer. Precis som Alfred Nobel, John Ericsson och flera andra. Alla de tre nämnda nådde berömmelse och ära långt utanför vårt lands gränser. Nu är de flesta döda.

Ingvar Kamprad är en driftig man med vyer. Han lever visserligen fortfarande men har passerat den gängse pensionsåldern.

De här människors ideer lever emellertid i högsta grad, mitt bland oss. De kanske rentav kan betecknas som odödliga, eller åtminstone nästintill.

Men var finns deras efterföljare?

Var hittar vi en ny J P Johansson idag? Eller en ny Kamprad? Var finns innovatörerna och entreprenörerna? Finns de överhuvud taget?

Yrket uppfinnare fick en dåliga klang genom Walt Disney-figuren Oppfinnar-Jocke. De betraktades, precis som seriefiguren framställde dem, som kufiska typer utan någon vidare status.

Beklagligtvis hjälpte det inte mycket när yrkesbegreppet innovatör infördes.

Attityderna mot yrkeskåren, från både samhälle och näringsliv, gjorde nyrekryteringen mycket besvärlig.

Att skaffa fram pengar till forsknings- och utvecklingsarbete inom industrin har blivit allt svårare. På 80-talet dränerades finansmarknaden på riskvilligt kapital av fastighetshajarna.

Problemet är att det är nu som Sverige skulle behöva sina uppfinnare. Den svenska industrin är i synnerligen stort behov av nya vettiga produkter om den ska kunna överleva i konkurrensen utifrån.

Men vem vågar satsa på innovatörerna. Vem vågar ge dem tid och pengar? Och hur ska man hitta dem?

Den som har svaret på de här frågorna har gjort sig förtjänt av Nobelpriset i ekonomi.

Var hittar vi en ny J P Johansson idag och var finner vi dem som vågar satsa på dagens uppfinnare? Det är just nu Sverige behöver sina innovatörer, nu när den svenska industrin går dåligt.

Urklipp om Sällskapet

DE VILL VETA MER OM J.P.

ENKÖPING (EP)

Han har kallats mannen som industrialiserade Enköping. Nu ska J.P. Johansson få ett eget museum.

Under vårens kulturveckor öppnas dörarna till Baheolokalerna där uppfinnarens liv ska belysas från vaggan till graven.

Sedan ett år tillbaka är arbetet med att samla in material om J.P. Johansson i full gång.

Men vi behöver få tag på ännu fler intressanta detaljer och fotografier från 1800-talet, berättar den ALU-anställda Gösta Johansson, som är ansvarig för projektet.

Fullständig bild

Han vill ge besökarna en fullständig bild av den man som bland annat uppfann skiftnyckeln och rörtången. Och som betydligt så oerhört mycket för Enköping.

Bahe hade inte funnits om det inte varit för J.P. Johansson, säger projektledaren.

Att företaget upplåtit 50 kvadratmeter av sina lokaler för att ge plats för museet är därför inte så konstigt.

Jag hade önskat att vi hade fått några kvadratmeter till, men vi ska nog få plats, säger Gösta Johansson.

Förutom Sandvik Bahe har även andra lokala företag ställt upp med pengar. Dessutom har kommunen visat sin goda vilja genom att skjuta till fem tusenlappar.

Bara för grupper

Eftersom museet ligger i Bahe's lokaler kan vi inte ha samma öppettider som ett vanligt museum. Vi tar endast enot grupper, förklarar snickaren Birger Jonsson.

Han håller just nu på att färdigställa en modell av den smedja som en gång låg vid Gustav Adolfs Plan, alldeles vid Enköpings busstation.

J.P. Johansson köpte smedjan i slutet av 1800-talet och det blev början på hans karriär som egen företagare.

Vi har en hel del saker att visa besökarna. Bland annat har vi fått tag på en dragkärra av den typ som J.P. Johansson använde när han skulle ut och reparera trasiga läs och kokkarl, berättar Gösta Johansson med en viss stolthet i rösten.

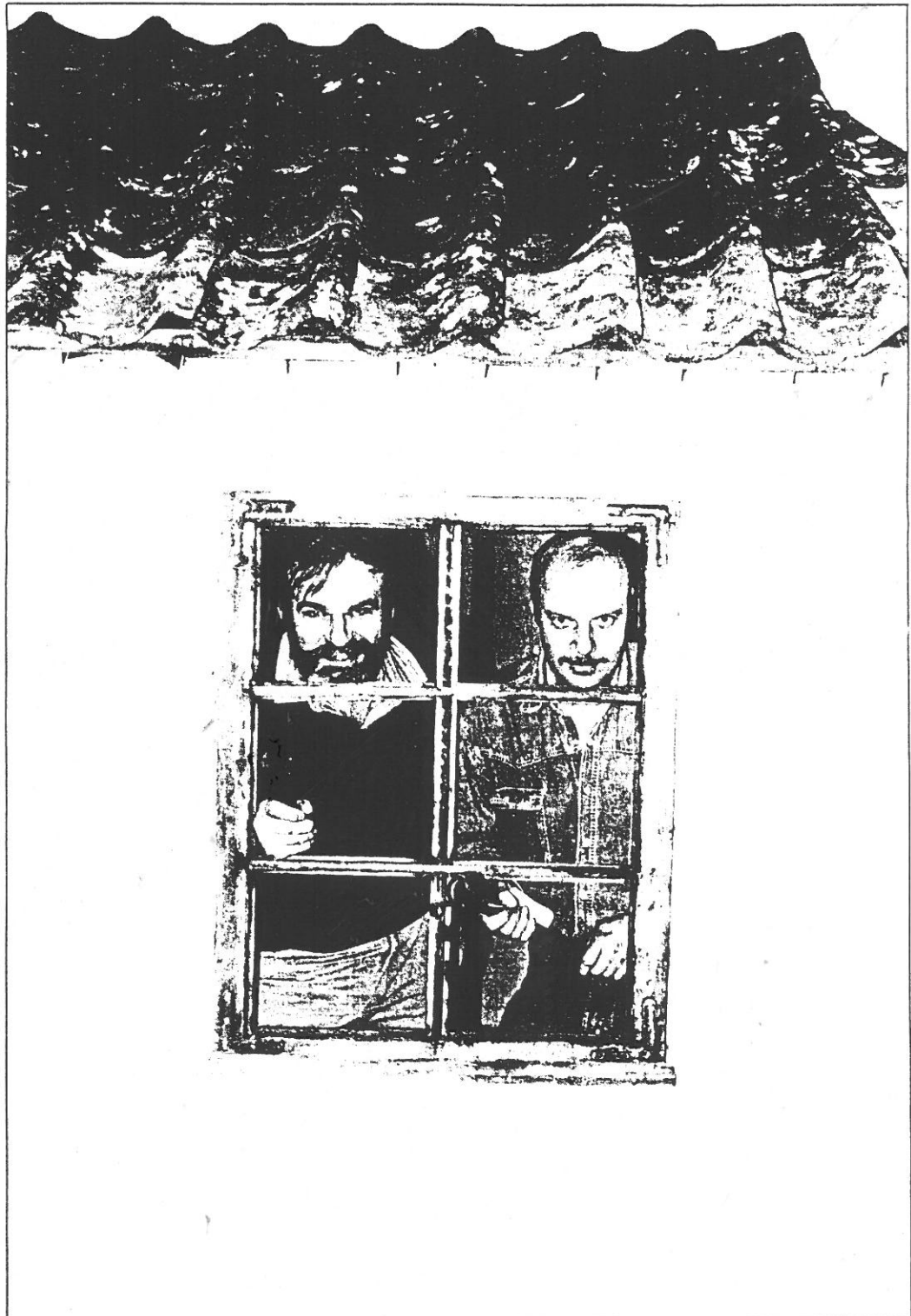
Tack vare ALU

Att projektet blivit verklighet beror främst på att Gösta och hans två medarbetare har fått varsin ALU-tjänst för att färdigställa museet till Enköpings kulturveckor i juni.

Men även om våra tjänster går ut kommer museet att finnas kvar, försäkrar han.

Under arbetets gång har man lånat visst material från Nordiska museet och Tekniska museet i Stockholm.

Man kallar det för att låna, men i princip får vi behålla materialet så länge vi är intresserade av att behålla det, säger Johansson.

Med utblick från J.P. Johanssons smedja. Gösta Johansson (till vänster) och Birger Jonsson håller på att ställa iordning ett helt museum om uppfinnarens liv. Foto: Fredrik Sandberg

Urklipp om Sällskapet

EP Måndagen den 10 januari 1993

Än så länge finns bara en smedja, men i juni ska hela J.P. Johansson-muséet stå färdigt. Gösta Johansson (till höger) och Birger Jonsson ansvarar för att allt är klart till dess.

Foto: Fredrik Sandberg

Uppfinnaren får ett eget museum

Under vårens kulturvecka i Enköping öppnas dörrarna till de nya museilokaler där J.P. Johanssons liv ska belysas från vaggan till graven. Sedan ett år tillbaka är arbetet med att samla in material om J.P. Johansson i full gång.

-SIDAN 13

JP Johansson-utställningen på Sandvik Bahco i Fanna

Gösta Johansson vid JP:s smedja.

Hur startade detta?

Jag blev tillfrågad i september -93 om jag kunde åta mig att göra en utställning över JP:s liv och leverne från vaggan till graven i JP Johansson-Sällskapetets namn. Arbetet var tänkt som ett ALU (arbetslivsutveckling) - arbete. Två personer, Annie-Marie Pettersson och Gunn Lhådö, hade under cirka ett halvår samlat in en del material. Tanken var nu att detta skulle användas i museiform. Till min hjälp skulle jag få en snickare. I oktober 1993 påbörjades arbetet och under november kom Bir-

ger Jonsson som förstärkning. Utställningens tunga bit är en front på en smedja i stil med den som JP hade. Den smedjan är i skrivande stund uppförd och kommer under januari -94 att inredas. I övrigt kommer utställningen, som ska vara permanent, att innehålla montrar med bilder och material från olika perioder i JP:s liv.

Material till utställningen har till stora delar skänkts av givmilda personer och företag. Även rent ekonomiska bidrag har erhållits, bl a från Bahco. De som har bidragit kommer att finnas

namngivna på utställningen och vår förhoppning är att den listan blir lång!! Du vill väl vara med, eller hur?

Rummet är beläget i fd arkivet intill växeln. Invigningen kommer att ske under våren. Exakt tid meddelas senare i Ställskruven.

Vi saknar fortfarande mycket material framförallt från tiden före 1900. Har Du något som Du tror eller vet härrör sig till detta så är vi tacksamma om Du hör av Dig till oss. Vi är även intresserade av bilder från den tiden. Du är naturligtvis även välkommen som medlem i Sällskapet. För endast 100:- kronor i medlemsavgift erhåller Du all information om JP Johansson som finns och som kommer fram, samtidigt som Du stöder forskningen.

Vid skrivmaskinen

Gösta Johansson, projektansvarig

